

УДК 636.74:343.985:343.8

DOI 10.32755/sjlaw.2022.01.040

Виноград О. В.,

кандидат педагогічних наук, начальник кафедри кінології та спеціальних дисциплін, Територіально відокремлене відділення «Хмельницька філія Академії Державної пенітенціарної служби», м. Хмельницький, Україна
ORCID: 0000-0002-1520-9881

Матвійчук В. П.,

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри кінології та спеціальних дисциплін, Територіально відокремлене відділення «Хмельницька філія Академії Державної пенітенціарної служби», м. Хмельницький, Україна
ORCID: 0000-0002-5890-8383

Доменюк А. М.,

старший викладач кафедри кінології та спеціальних дисциплін, Територіально відокремлене відділення «Хмельницька філія Академії Державної пенітенціарної служби», м. Хмельницький, Україна
ORCID: 0000-0002-1569-3108

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО СТВОРЕННЯ МОБІЛЬНИХ КІНОЛОГІЧНИХ ГРУП ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО- ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

У статті висвітлено пропозиції щодо створення мобільних кінологічних груп міжрегіональних територіальних органів Міністерства юстиції з питань виконання кримінальних покарань. Сформульовано завдання, які повинна виконувати мобільна кінологічна група, та особливості організації її діяльності. Визначено способи виконання завдань за призначенням і запропоновано варіант матеріально-технічного забезпечення діяльності мобільної кінологічної групи.

Ключові слова: мобільна кінологічна група, молодші інспектори кінологи, службові собаки, установа виконання покарань, слідчий ізолятор.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Кінологічна служба в установах виконання покарань і слідчих ізоляторах призначена для організації використання спеціально підготовлених собак як одного із заходів, що застосовують для посилення охорони установ виконання покарань і слідчих ізоляторів, у тому числі з метою виявлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи інших одурманювальних засобів [1].

До завдань кінологічної служби віднесено активну участь в оперативно-розшукових і профілактичних заходах щодо недопущення та розкриття злочинів, розшуку й затримання злочинців, виявлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи інших одурманювальних засобів, огляду місць вірогідної схованки злочинців і вірогідного знаходження захованих речей і предметів, що призначалися для вчинення злочину, а також забезпечення постійної готовності молодших інспекторів-кінологів і їхніх собак для виконання службових завдань [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про те, що внаслідок нинішньої специфіки службової діяльності міжрегіональних територіальних органів Міністерства юстиції з питань виконання кримінальних покарань (далі – міжрегіонального територіального органу) вдосконалення форм і способів виконання завдань за призначенням могло б дозволити більш ефективно використовувати можливості наявних сил та засобів. Показники службової діяльності відомств сектору безпеки і оборони та державних установ свідчать про достатньо високу результативність використання кінологічних пар, а використання декількох пар, об'єднаних у групу, практично унеможливає спроби незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів [2]. Тому нині постало питання вивчення можливостей створення мобільного кінологічного підрозділу у складі міжрегіонального територіального органу як підрозділу швидкого реагування.

Проведені дослідження дають нам змогу дійти висновку, що найбільш показово ефективність використання зазначених груп можна спостерігати на прикладах прикордонного відомства, де мобільна кінологічна група – це тимчасово зведена група інспекторів-кінологів зі службовими собаками, призначеними для раптових дій на напрямках протиправної діяльності з метою реалізації даних обстановки на ділянці підрозділу (органу) охорони державного кордону [3] та в Державній митній службі, де мобільна кінологічна група створюється відповідно до наказу Держмитслужби, Департаменту або митниці Держмитслужби з метою проведення спеціальних заходів з виявлення та припинення незаконного переміщення через митний кордон України

наркотичних засобів і психотропних речовин, тютюнових виробів, зброї та набоїв, грошових знаків у вигляді банкнот тощо кінологічними командами в зоні діяльності однієї або кількох митниць Держмитслужби [4].

Аналіз практичного використання мобільних кінологічних груп зазначених вище відомств дозволяє припустити, що використання досвіду в системі Державної кримінально-виконавчої служби України (далі – ДКВС України) сприятиме більш ефективному використанню наявних сил та засобів і в кінцевому результаті покращить показники службової діяльності.

Метою статті є висвітлення пропозицій щодо створення мобільних кінологічних груп міжрегіональних територіальних органів.

Виклад основного матеріалу. Основним напрямком діяльності кінологічної служби ДКВС України є кінологічне забезпечення виконання завдань за призначенням установами виконання покарань (далі – УВП) і слідчими ізоляторами (далі – СІЗО).

Реалізація зазначеного напрямку здійснюватиметься також і шляхом розвитку кінологічної служби, що, на нашу думку, передбачає:

- *удосконалення* нормативно-правової бази кінологічного забезпечення виконання завдань за призначенням відповідно до вимог керівних документів та системи комплектування кінологічних підрозділів відомства персоналом і службовими собаками;

- *розвиток* структури кінологічної служби;

- *здійснення* підготовки курсантів Академії Державної пенітенціарної служби на базі кафедри кінології та спеціальних дисциплін Територіально відокремленого відділення «Хмельницька філія Академії Державної пенітенціарної служби» за спеціалізацією «Організація діяльності кінологічних підрозділів Державної кримінально-виконавчої служби України»;

- *запровадження* в установах виконання покарань дієвої і обов'язкової системи тренувань інспекторів-кінологів зі службовими собаками;

- *забезпечення* кінологічних підрозділів спеціально обладнаними транспортними засобами, сучасними матеріальними і технічними засобами з утримання, підготовки та використання

молодших інспекторів-кінологів зі службовими собаками й імітаторами запахів наркотичних засобів і психотропних речовин, необхідних для тренування службових собак;

– *створення* мобільних кінологічних груп як для посилення підрозділів швидкого реагування, так і для дій з виконання окремих завдань.

Мобільна кінологічна група міжрегіонального територіального органу (далі – мобільна група), на нашу думку, може бути як окремим штатним, так і створеним ситуативно мобільним кінологічним підрозділом, що призначений для:

– обшуку та огляду засуджених, персоналу і громадян, які перебувають на території установ виконання покарань, контрагентських об'єктах [5];

– пошуку та виявлення наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів під час здійснення спроб їх переміщення в УВП і СІЗО;

– проведення планових і позапланових обшуків з протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів;

– здійснення поглибленого огляду транспортних засобів, вантажів та іншого майна з використанням спеціальних собак для виявлення наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів;

– участі в оперативно-розшукових та профілактичних заходах з протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.

Основними завданнями мобільної групи мають стати:

– тимчасове посилення визначених УВП та СІЗО з метою виявлення наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів;

– проведення поглибленого (повторного) огляду осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна в контрольно-пропускних пунктах, приміщеннях і будівлях з метою виявлення наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.

Мобільна кінологічна група веде оперативно-службову діяльність згідно з нормативно-правовими актами України та нака-

зами й розпорядженнями Державної кримінально-виконавчої служби України.

Тактика дій мобільної групи (порядок, прийоми та способи використання молодших інспекторів-кінологів зі спеціальними собаками) залежить від обстановки, складності отриманих завдань і ступеня підготовленості спеціальних собак.

Основою службової діяльності мобільної групи є оперативне використання молодших інспекторів-кінологів зі спеціальними собаками в зазначених місцях чи об'єктах з метою виявлення наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.

Під час виконання завдань мобільна група може діяти самостійно або в підпорядкуванні керівника УВП (СІЗО) в повному складі чи частково. На період виконання завдань до складу мобільної групи можуть залучати інших співробітників відомства.

Мобільна група може мати право самостійно або спільно з представниками установ виконання покарань, відповідно до службового завдання, здійснювати:

- обшуки та огляди засуджених, персоналу і громадян, які перебувають на території установ виконання покарань, контрагентських об'єктах;

- огляд посилок, бандеролей, що надійшли до установи, сумок, валіз, кошків та інших речей осіб, яких підозрюють у збуті, зберіганні та придбанні наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів;

- огляд засуджених (ув'язнених) та їхніх особистих речей;

- огляд транспортних засобів, які переміщуються через контрольно-пропускні пункти установи;

- обшук житлових, підсобних і виробничих приміщень, території УВП (СІЗО).

Мобільна група підпорядковується начальнику міжрегіонального територіального органу, безпосереднє керівництво здійснює його перший заступник.

Персонал мобільної групи задіюють виключно за призначенням відповідно до рішення начальника міжрегіонального територіального органу.

Начальники УВП та СІЗО, де згідно зі службовим завданням діє мобільна група, зобов'язані надавати їй оперативну ін-

формацію для виконання визначених завдань та всебічну допомогу.

Безпосередньо перед початком активних дій начальники всіх рівнів зобов'язані проводити з персоналом групи необхідні інструктажі з оформленням відповідної звітної документації.

Персонал мобільної групи в повсякденних умовах перебуває в постійній готовності до виконання завдань за призначенням і проводить планові навчання і тренування спеціальних собак.

Старший мобільної групи на час виконання завдань повинен мати:

- службове завдання;
- затверджений план роботи групи;
- відомість про проведення інструктажу персоналу щодо порядку дотримання заходів безпеки;
- інші документи для всебічного забезпечення роботи в УВП (СІЗО).

Для забезпечення раптовості, ефективності та маскуванню дій групи інформацією щодо підготовки до дій, місця проведення, змісту завдання має володіти обмежене коло посадових осіб. Забезпечення групи випереджувальною, оперативною та аналітичною інформацією для подальшої реалізації та врахування її в проведенні активних дій здійснюється на підставі керівних документів ДКВС України.

Мобільні групи для виконання завдань можуть забезпечуватись:

- автомобілями для перевезення персоналу та службових собак і необхідною кількістю пального;
- засобами зв'язку;
- розбірними пристроями, інвентарем та майном для тимчасового автономного розміщення й утримання спеціальних собак (за необхідності);
- спорядженням та приладами для використання спеціальних собак;
- ліхтарями, викрутками, ключами, щупами, комплектом для огляду (телескопічна штанга з комплектом дзеркал) тощо;
- сухим пайком для складу групи та сухим кормом для собак.

Забезпечення мобільної групи здійснюється за нормами належності в пріоритетному порядку.

Висновки. Отже, враховуючи вищезазначене, можемо підсумувати, що присутність мобільних кінологічних груп у штабах міжрегіональних територіальних органів Міністерства юстиції з питань виконання кримінальних покарань сприятиме ефективному використанню наявних сил та засобів і дозволить якісно виконувати завдання, покладені на ДКВС України. Перспективами подальших розвідок у цьому напрямку є висвітлення пропозицій щодо вдосконалення структури кінологічних підрозділів ДКВС України.

Список використаних джерел

1. Інструкція з організації кінологічної служби в установах виконання покарань і слідчих ізоляторах: затв. наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань від 24. 01.2004 р. № 18.

2. Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори: Закон України від 15.02.1995 р. № 60/95-ВР. Дата оновлення: 05.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/60/95-вр> (дата звернення: 01.02.2022).

3. Інструкція з організації кінологічного забезпечення в Державній прикордонній службі України: затв. наказом Міністерства внутрішніх справ України від 26.03.2018 р. № 234. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0459-18#Text> (дата звернення: 01.02.2022).

4. Порядок використання кінологічних команд у Державній митній службі України: затв. наказом Міністерства фінансів України від 19.03.2021 р. № 161. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0663-21#Text> (дата звернення: 01.02.2022).

5. Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань: затв. наказом Міністерства юстиції України від 28.08.2018 р. № 2823/5. Дата оновлення: 08.10.2021. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1010-18> (дата звернення: 01.02.2022).

Vynohrad O.,

Ph.D. in Pedagogics, Head of the Department of Cynology and Special Disciplines, Territorially Separated Branch "Khmelnyskyi Branch of the Academy of the State Penitentiary Service", Khmelnytskyi, Ukraine
ORCID: 0000-0002-1520-9881

Matviichuk V.,

Ph.D. in Pedagogics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Cynology and Special Disciplines, Territorially Separated Branch "Khmelnyskyi branch of the Academy of the State Penitentiary Service", Khmelnytskyi, Ukraine
ORCID: 0000-0002-5890-8383

Domeniuk A.,

Senior Lecturer of the Department of Cynology and Special Disciplines, Territorially Separated Branch "Khmelnyskyi branch of the Academy of the State Penitentiary Service", Khmelnytskyi, Ukraine
ORCID: 0000-0002-1569-3108

PROPOSALS FOR CREATION OF MOBILE CANINE GROUPS OF THE STATE CRIMINAL AND EXECUTIVE SERVICE OF UKRAINE

The proposals for the establishment of mobile canine groups of interregional territorial bodies of the Ministry of Justice of Ukraine on criminal penalties implementation are highlighted in the article. The tasks to be solved by the mobile canine group and the peculiarities of the organization of its activity are formulated.

The analysis of recent research suggests that due to the existing specifics of the interregional territorial bodies of the Ministry of Justice on criminal penalties implementation, improving the forms and methods of performing tasks would be able to allow more efficient use of available forces and resources. The performance of security and defense agencies and government agencies shows a high efficiency of using canine couples, and using several couples in a group makes it virtually impossible to attempt illicit trafficking in narcotic drugs, psychotropic substances and precursors.

Mobile dog group is created for:

- search and inspection of convicts, staff and citizens who are on the territory of penal institutions, contracted facilities;*
- search and detection of narcotic drugs, psychotropic substances and precursors during attempts in order to transfer them to the penal institution and pre-trial detention center;*
- conducting scheduled and unscheduled searches in order to combat illicit trafficking in narcotic drugs, psychotropic substances and precursors;*
- carrying out an in-depth inspection of vehicles, cargo and other property with the use of special dogs;*

– participating in operative-search and preventive measures in order to counteract illicit trafficking in narcotic drugs, psychotropic substances and precursors.

Key words: mobile canine group, junior inspectors - dog trainers, service dogs, penal institution, pre-trial detention center.

References

1. Ukraine (2004), *On Approval the Instruction on Organization of Canine Service in Penal Institutions and Pre-trial Detention Centers*: Order, State Department of Ukraine on Execution of Sentences, Kyiv (accessed 01 February 2022).

2. Ukraine (1995), *On Narcotic Drugs, Psychotropic Substances and Precursors*: Law of Ukraine, Verkhovna Rada of Ukraine, Kyiv, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/60/95-vr> (accessed 01 February 2022).

3. Ukraine (2018), *On Approval the Instruction on Organization of Canine Support in the State Border Guard Service of Ukraine*: Order, Ministry of Internal Affairs, Kyiv, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0459-18#Text> (accessed 01 February 2022).

4. Ukraine (2021), *On Approval the Procedures for the Use of Dog Teams, Veterinary Care, Keeping, Feeding Service Dogs and Caring for Them in the State Customs Service of Ukraine*: Order, Ministry of Finance of Ukraine, Kyiv, available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE36285Z.html (accessed 01 February 2022).

5. Ukraine (2018), *On Approval the Rules of Procedure of Penal Institutions*: Order, Ministry of Justice of Ukraine, Kyiv, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1010-18> (accessed 01 February 2022).